

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

9-maxsus
son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/9 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafroz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Raupov Xolmamat Rashidovich, Xaitova Olmaxon Saidovna

O'ZBEKISTONDA KON-METALLURGIYA SOHASI TARAQQIYOTIDA BERUNIY

ILMIY METODOLOGIYASINING O'RNI 13-19

Muminov Ulmas Ravshanqulovich

QADIMGI TURKIYLARDA DAVLATCHILIK AN'ANALARI 20-30

Azamatova Gulmira Bayirbekovna

MEHNAT MIGRATSIYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI:

XALQARO STANDARTLAR VA MILLIY QONUNCHILIK 31-37

Absalom Ziyadullayevich Xujanazarov

YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA SURXONDARYO VILOYATIDA

SOG'LIQNI SAQLASH SOHASIDAGI O'ZGARISHLAR 38-43

Allamuratov Shuxrat Ashurovich

BUXORO AMIRLIGINING ICHKI SAVDO-TRANZIT ALOQALARIDA

AMUDARYO SUV YO'LINING O'RNI 44-49

Sabirov Mansurbek

AMUDARYO SOHILI BO'YLAB XALQARO KARVON YO'LIDA RIVOJLANGAN

O'RTA ASR VA SHAHARLARI SAHIFASI 50-53

Matnazarova Mohira Uktamovna

KO'CHMANCHI CHORVADORLAR CHORVACHILIK XO'JALIGINING

SHAKLLANISH OMILLARI 54-59

Shukurillayev Yunus Asrorovich

BUXORO AMIRLIGIDA HARBIY UNVON VA MANSABLARGA TAYINLANISHIGA

OID HUIJATLAR TAHLILI (QO'SHBEGI DEVONXONASI ARXIVI HUIJATLARI ASOSIDA)..... 60-67

Esanova Nilufar

O'ZBEKISTONDA XALQARO MUNOSABATLARNING USTUVOR YO'NALISHLARI

VA ULARNING SANOAT RIVOJLANISHIDAGI BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI 68-73

Jumayev Abdumo'min Fayziyevich

IBN SINONING ASH-SHIFO ASARINING ISLOM VA YEVRIPA FALSAFASIGA TA'SIRI 74-82

Pardaxol Normamatova Ochildiyevna

MUSTAQILLIK YILLARIDA SURXONDARYO VILOYATINING

SOG'LIQNI SAQLASH SOHASIDAGI XALQARO HAMKORLIGI 83-87

Elboyeva Shaxnoza

O'ZBEK OLIMALARINING XALQARO ILM-FAN, MADANIYAT RIVOJIGA

HAMDA FAN VA TEXNIKA TARAQQIYOTIGA QO'SHGAN HISSALARI 88-94

Джаббаровова Юлдуз Джуманиязовна

РОЛЬ ИСТОРИИ МЕДИЦИНЫ В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ

ИДЕНТИЧНОСТИ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ В МЕДИЦИНСКИХ ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА 95-100

Tuyev Fazliddin Erkinovich

2009–2011-YILLARDA BUXORO, SAMARQAND, NAVOIY SANOATIDA

O'SISH VA XALQARO HAMKORLIK DINAMIKASI 101-104

<i>Жураева Камола Сайфиддиновна</i> КАСПИЙСКИЙ РЕГИОН ВО ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКЕ УЗБЕКИСТАНА	105-109
<i>Abdujabborov Kamoliddin</i> QADIMGI BAQTRIYA VA AVESTO JAMIYATI DAVRI QISQACHA TAHLILI	110-115
<i>Mamanov Abdurahim Abduhakimovich</i> TEMURIYLAR VA ULARDAN KEYINGI SULOLALAR DAVRIDA DINIY HOKIMIYATNING KUCHAYISHI (SABABLAR VA NATIJALAR)	116-122
<i>Xolmatov Shukurillo Ziyoviddin o'g'li</i> INGLIZ TILLI TADQIQOTLARDA ILK O'RTA ASRLAR MARKAZIY OSIYO TARIXINING O'RGANISH BOSQICHLARI	123-128
<i>Djurayev Baxtiyor Rajaboyevich</i> O'ZBEKISTON IJTIMOYIY-IQTISODIY HAYOTIDA AYOLLARNING O'RNI VA GENDER TENGLIGI MASALALARI (TARIXIY-IJTIMOYIY TAHLIL 1991-2025-YY)	129-136
<i>Matyagbov Toyirjon Sultanbayevich</i> JANUBIY OROLBO'YI HUDUDIDA NEOLIT DAVRI KULOLCHILIGIGA DOIR BA'ZI CHIZGILAR	137-140

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Султанова Дина Файзрахмановна</i> ОБЩЕНАУЧНАЯ МЕТОДОЛОГИЯ ИСТОРИЧЕСКОГО ИНСТИТУЦИОНАЛИЗМА В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ ОТРАСЛИ КОНЕВОДСТВА НА ТЕРРИТОРИИ СОВРЕМЕННОГО УЗБЕКИСТАНА	141-153
<i>Shodmonov Abduvohid Farxod o'g'li</i> O'ZBEKISTON TARIXIY YODGORLIKLARINI RAQAMLI TURIZM ORQALI SAQLASH VA RIVOJLANTIRISH	154-157

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Otamuratov Sarvar</i> YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATI: XALQARO TAJRIBA ASOSIDA YANGI TASHABBUSLAR VA QONUNGA TAKLIF ETILAYOTGAN MUHIM QO'SHIMCHALAR	158-164
<i>Tashanov Abduxoliq</i> BUZG'UNCHI G'OYA VA BUZG'UNCHI FAOLIYATNING SHAKLLANISHIDA SALBIY TARBIYA VA ATROF-MUHIT TA'SIRI	165-171
<i>Raxmatova Xolidaxon Xolikovna</i> XOJA AHROR VALIY MUROSAGA OID QARASHLARINING FALSAFIY MOHIYATI	172-178
<i>O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna</i> ABDULXAMID SULAYMON O'G'LI CHO'LPONNING BADIY-ESTETIK MEROSI	179-183
<i>Yazdonov Ulug'bek Tashmurotovich</i> TA'LIM VA TARBIYA – JAMIYATNI MA'NAVIY-MADANIY DEFORMATSIYALASHUVDAN SAQLOVCHI OMILDIR	184-189
<i>Абдуллаева Махбуба Нуруллаевна, Жалалова Гулбахор Одилжоновна</i> КОГНИТИВНЫЕ ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ НАУКИ В IX – XII ВЕКАХ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	190-197

<i>Rasulov Hakim Mamanovich</i> DAVLAT VA JAMIYAT O'ZARO ALOQADORLIGINING SIYOSIY-INSTITSIONAL TAHLILI	198-201
<i>Azamova Sitora Ayonovna</i> O'ZBEKISTON ZAMINIDA EKOLOGIK MADANIYATNING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	202-206
<i>Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich</i> FUTUROLOGIK TAFAKKURDA SUN'IY INTELEKTNING NAMOYON BO'LISHI	207-212
<i>Namazova Yulduz Muzaffarovna</i> RAQAMLI SIVILIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY TA'LIMNING STRUKTURAVIY-FUNKSIONAL JIHATLARI	213-217
<i>Abdurazoqov Gulmurod Musurmonqulovich</i> MAFKURAVIY OMILLARNING YOSHLAR KAMOLOTIGA TA'SIRI NAMOYON BO'LISHINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	218-224
<i>Tojibayev Baxromjon Turabayevich</i> "PREKARIAT" TUSHUNCHASINING GENEZISI: ETIMOLOGIYA, FALSAFIY-IJTIMOYIY ANGLASH	225-229
<i>Tursunova Laylo Ergashevna</i> TILAB MAHMUDOVNING ADABIY ESTETIK QARASHLARINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI	230-235
<i>Филиппов Ольгерд Александрович</i> ГУМАНИСТИЧЕСКАЯ ТРАДИЦИЯ В ЭПОХУ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ОБЩЕСТВА	236-244
<i>Chorieva Madina Aliyevna</i> INKLYUZIV TAFAKKUR — JAMIYATNING BARQAROR RIVOJLANISHINING FALSAFIY ASOSI	245-249
<i>Zakirova Nigora Xalmaxammatovna</i> AXBOROT MAKONIDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH JARAYONINI RIVOJLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH IMKONIYATI	250-254
<i>Primov Baxriddin Abdiraxmonovich</i> AXBOROT IMPERIALIZMI TAHDIDLARI	255-261
<i>Karimov Zafarbek Ataboyevich</i> TA'LIM TIZIMINI SOTSIOLOGIK-FALSAFIY TAHLIL QILISHDA GUMANITAR YONDASHUVLAR	262-267
<i>O'razov Bobir Baxtiyorovich</i> IJTIMOIY DAVLAT HAQIDAGI G'ARBONA QARASHLAR: FALSAFIY-ILMIY TAHLIL	268-272
<i>Shaydullayev Normamat Sherkuziyevich</i> RAQAMLASHGAN JAMIYAT SHAROITIDA INSON QADRI VA ONG EVOLYUTSIYASI	273-278
<i>Tursunova Olmos Fayziyevna</i> YOSHLAR HUQUQIY ONGI VA MADANIYATINI YUKSALTIRISHNING MA'NAVIY TARBIYA JARAYONIDA TUTGAN O'RNI VA AHAMIYATI	279-284
<i>Turaeva Sanobar Khalimovna</i> EASTERN EDUCATION - THE IMPORTANCE OF UPBRINGING IN THE FORMATION OF HUMAN QUALITIES IN YOUNG PEOPLE	285-287

<i>Jo'rayev Akram Namozovich</i> EKSTREMIZM G'OYALARIGA QARSHI KURASHDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH MEXANIZMLARINING PSIXOLOGIK VA FALSAFIY ASOSLARI	288-291
<i>Taylyakova Feruzahon Sultanovna</i> GLOBALASHUV - MA'NAVIYATNI ANGLASH OMILI	292-296
<i>Toxirov Abdumalik Ashurali o'g'li</i> MAHALLA VA OILADA YOSHLAR AXLOQINI ME'YORLASHTIRISHNING IJTIMOIY-FALSAFIY ASOSLARI	297-302
<i>Sherboboyev Muxriddin, Javlonbek Hafizullayev</i> KARL POPPERNING BILISH FALSAFASIGA OID QARASHLARI	303-307
<i>Nasriddinov Faxriddin Xalmamatovich</i> AXBOROT VA AXBOROT TIZIMLARINING FALSAFIY TAHLILI	308-314
<i>Ochilov Husan</i> MILLIY AN'ANA VA MODERNIZATSIYA UYG'UNLIGINING FALSAFIY TAHLILI	315-321
<i>Madaminov Nasimjon</i> MILLIY MUSIQIY MEROS ASOSIDA YOSHLARNING ESTETIK DIDI VA TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHNING FALSAFIY JIHATLARI	322-326
<i>Xolmirzayeva Jumagul Xamdammovna</i> MEHNAT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH SOHADAGI XORIJIY TAJRIBALAR	327-331
10.00.00 - FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Narmuratov Zayniddin Radjabovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI SCIENCE/ILM KONSEPTLI FRAZELOGIK BIRLIKLARNING LINGOMADANIY XUSUSIYATLARI	332-337
<i>Payzibayeva Madinaxon Sobirjon qizi</i> INGLIZ XALQ ERTAKLARI OBRAZLARINING BADIY XUSUSIYATLARI VA ULARNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	338-342
<i>Axmedov Anvar Botirovich</i> NEMIS TILI TIZIMIDA O'ZLASHMA NEOLOGIZMLARNING ROD KATEGORIYASIGA EGA BO'LIH MASALASI	343-347
<i>Djabbarova Shoirra Baltayevna</i> ETNOGRAFIK REALIYALARNING LINGVISTIK XUSUSIYATI	348-351
<i>Genjemuratov Yaqipbek Baxriyatovich</i> FELETONNING JANR SIFATIDA ANIQLASH MUAMMOLARI	352-355
<i>Tadjiyeva Mastura Fayzullayevna</i> INGLIZ MAQOLLARIDA "LOVE" KONSEPTINING VOQELANISHI	356-360
<i>Qurbonova Gulnoza Abduholiq qizi</i> GIDRONIMLARINING STRUKTUR-SEMANIK TAHLILINING XUSUSIYATLARI	361-364
<i>Ayimbetova Shiyryn Jabbar qizi</i> BOLALAR ADABIYOTINING POETIK-FUNKSIONAL XUSUSIYATLARI: YOSH PSIXOLOGIYASI, DIDAKTIKA, AKSILOGIYA	365-371
<i>Ruziyeva Nasiba Kenjayevna</i> O'ZBEK TILIDAGI IBORALARINING SEMANTIK XUSUSIYATLARI VA FRANSUZ TILIGA TARJIMASI	372-375

<i>Бабаева Зарина Сайфуллаевна, Фёдорова Арина Максимовна</i> ГЕЙМИФИКАЦИЯ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА	376-385
<i>Xushmatatova Aminaxon</i> LINGUOCULTURAL FEATURES OF SPEECH INTENTION IN THE DISCOURSE OF ENGLISH AND UZBEK DRAMATIC WORKS	386-392
<i>Saparniyazova Sarbinaz Baxtiyarovna</i> THE INFLUENCE OF CONTEXTUAL FACTORS ON THE PERCEPTION OF THE PRAGMATICS OF APOLOGY IN ENGLISH AND UZBEK	393-397
<i>Adxamova Shirin Farhodjon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA EMOTSIONAL HOLATNI IFODALOVCHI KOLLOKATSIYALARNING QIYOSIY TADQIQI	398-401
<i>Машарипова Валентина</i> ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЙ АНАЛИЗ ВЕРБАЛИЗАЦИИ ПАРАЛИНГВИСТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ В ПОРТРЕТНЫХ ОПИСАНИЯХ В АНГЛИЙСКИХ И РУССКИХ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТЕКСТАХ	402-405
<i>Abduqahhorova Gulnoza Abduvahobovna</i> RUS VA O'ZBEK TILLARIDAGI IQTISODIY ANGLISIZMLARNING SINTAKTIK XUSUSIYATLARI	406-411
<i>Raxmonova Yulduz Xusanovna</i> ADABIY ASARLARDA IJTIMOIIY FOJIAVIYLIKNING ESTETIK TALQINI	412-417
<i>Ayimbetova Damekhan Maksetbay qizi</i> ADABIYOTDA ANIMALISTIK JANR VA RAMZIY OBRAZLAR BO'YICHA OLIV BORILGAN ILMIY TADQIQOTLAR	418-427
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Фазилов Фарход Маратович</i> УГОЛОВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ДИПФЕЙКОВ: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА	428-439
<i>Zokirov Sherzod Ilxom o'g'li</i> FUQAROLAR MUHOJAJATLARI BILAN ISHLASH BO'YICHA CHET EL DAVLATLARI TAJIRIBASI: QIYOSIY-HUQUQIY TAHLIL	440-448
<i>Rakhmonov Tolib</i> ISSUES OF DETERMINING THE CIVIL LEGAL STATUS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN UZBEKISTAN	449-454
<i>Sobitxonov Joxongir Zunnurxon o'g'li</i> ISLOM BANKLARI FAOLIYATIDA "FATVO SHOPPING" AMALIYOTI VA UNING OLDINI OLISH BO'YICHA HUQUQIY MEKANIZMLAR	455-462
<i>Mamatmurodov Farrux Farxod o'g'li</i> O'ZBEKISTONDA SUKUKNI RIVOJLANTIRISH: HUQUQIY ISLOHOTLAR, INFRATUZILMA, MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR	463-472
<i>Юнусов Достонбек Анваржон угли</i> ПОНЯТИЕ И ОСНОВНЫЕ ЭЛЕМЕНТЫ ПРАВОВОГО РЕЖИМА ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	473-481

<i>Uteniyazov Keulimjay Kuanishbayevich</i> JINOYAT PROTSSESSIDA AYBLOV FUNKSIYASINI AMALGA OSHIRUVCHI SUBYEKTLARNING HUQUQIY MAQOMIGA OID MUAMMO VA YECHIMLAR	482-489
<i>Xidirov G'anisher Tojimurodovich</i> TEZKOR-QIDIRUV FAOLIYATI USTIDAN SUD NAZORATINING QIYOSIY-HUQUQIY TAHLILI	490-499
<i>Baxronov Ravshan Rashid o'g'li</i> SUN'IY INTELLEKT VA INSON HUQUQLARI: NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLAR	500-504
<i>Усмонов Малик</i> ОТСЛЕЖИВАНИЕ И ЗАМОРАЖИВАНИЕ НЕЗАКОННО ПОЛУЧЕННЫХ АКТИВОВ: СРАВНИТЕЛЬНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ПОДХОДОВ	505-510
<i>Abdusatarov Jaloliddin Sharafutdin o'g'li</i> RAQAMLI AKTIVLAR BILAN BOG'LIQ NIZOLARNI HAL QILISHNING MUQOBIL USULLARI	511-517
<i>Islomqulova Shohsanam Vahobjon qizi</i> TIBBIYOT XODIMINING KASBIY JAVOBGARLIGINI SUG'URTALASHDA SUG'URTA TOVONI, SUG'URTA PULI VA SUG'URTA MUKOFOTI TUSHUNCHALARINING MOHIYATI	518-524
<i>Ibodullo Xayrullo Jaxongir o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VA XORIJIY DAVLATLAR SUDYALARINING KONSTITUTSIYAVIY-HUQUQIY MAQOMI	525-530
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Xolmatova Ziroatxon Anvarovna</i> BO'LG'USI PEDAGOGLARDA NOSTANDART TESTLARNI TUZISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJ TAJRIBASI	531-534
<i>Mamajonova Gulnoza Karimovna</i> AXLOQIY VA ESTETIK TARBIYA INTEGRATSIYASINING PEDAGOGIK ASOSLARI	535-539
<i>Gulomova Komila Maxamatjanovna</i> TA'LIMDA FAOL O'QITISH METODLARINING SAMARADORLIGI: TAJRIBA VA TAHLIL	540-544
<i>Berdiyeva Nilufar Berdiyev qizi</i> BO'LAJAK MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI TARBIYACHI –PEDAGOGLARINING IJODIY KOMPETENSIYALARINI INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA SHAKLLANTIRISH TAMOIYILLARI	545-549
<i>Фадлиева Амина Ильхамовна</i> ГУМАНИСТИЧЕСКАЯ ПЕДАГОГИКА КАРЛА РОДЖЕРСА И ЕЁ ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ	550-556
<i>Rajabov Eldor Erkinovich</i> THE ROLE OF PEER REVIEW TO IMPROVE WRITING EFFECTIVELY AMONG EFL STUDENTS	557-561
<i>Jumagulova Aziza Abduljalil qizi</i> BOSHLANG'ICH TAYYORGARLIK BOSQICHIDAGI DZYUDOKILARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI JISMONIY TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH USLUBIYATI	562-573

<i>Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi</i> “MOTIVATSION YONDASHUV” HAMDA “KREATIV FIKRLASH” TUSHUNCHALARINING MAZMUN VA MOHIYATI	574-578
<i>Maxmudova Nigoraxon Boyqo'zi qizi</i> BO'LAJAK CHET TILI O'QITUVCHILARINI KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA PRAGMATIK MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	579-585
<i>Hamroyeva Robiya Sherali qizi</i> KELAJAK PEDAGOGLARINING TANQIDIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR	586-591
<i>Tug'anboyeva Zamiraxon Shuxratbek qizi</i> TALABA KURASHCHI QIZLARNING KUCH CHIDAMLILIGINI MAXSUS MASHQLAR ORQALI OSHIRISH METODIKASI	592-598
<i>Sadritdinova Dinora A'zamjon qizi</i> WEB ILOVALARNI LOYIHALASHGA OID KOMPETENTLIK VA UNI RIVOJLANTIRISH	599-602
<i>Солохиддинова Фазилатхон Мухиддин кизи</i> ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ УСВОЕНИЯ ГРАММАТИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ	603-611
<i>Ниязова Регина Рустамовна</i> АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ КАДРОВ В ОБЛАСТИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА	612-615

Received: 2 October 2025
Accepted: 15 October 2025
Published: 25 October 2025

Article / Original Paper

INNOVATIVE APPROACHES TO DEVELOPING CRITICAL THINKING IN FUTURE TEACHERS

Hamroyeva Robiya Sherali qizi

Master of the Asian International University

E-mail: xamroyevarobbiya@gmail.com

Abstract. This article examines the relevance, essence, and both theoretical and practical aspects of developing critical thinking among future teachers. The role of innovative educational technologies, problem-based learning, project-based learning, and the STEAM approach in fostering critical thinking is highlighted. Furthermore, the article analyzes evaluation criteria and performance indicators for assessing the level of critical thinking in teacher education students. The importance of shaping the identity of a modern teacher through innovative pedagogical approaches is substantiated.

Keywords: critical thinking, innovative approach, pedagogical technology, problem-based learning, project-based learning, STEAM approach, reflection, digital education, future teacher, competence, creative thinking.

KELAJAK PEDAGOGLARINING TANQIDIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Hamroyeva Robiya Sherali qizi

Osiyo xalqaro universiteti magistri

Annotatsiya. Ushbu maqolada kelajak pedagoglarida tanqidiy tafakkurni rivojlantirishning dolzarbligi, mazmuni hamda innovatsion yondashuvlarning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilingan. Tanqidiy fikrlashni shakllantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining, muammoli o'qitish, loyiha asosida o'qitish va STEAM yondashuvlarining o'rni yoritilgan. Shuningdek, bo'lajak o'qituvchilarning tanqidiy tafakkurini baholash mezonlari va natijadorlik ko'rsatkichlari ilmiy asosda ko'rib chiqilgan. Maqolada innovatsion pedagogik yondashuvlar orqali zamonaviy o'qituvchi shaxsini shakllantirishning muhimligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: tanqidiy tafakkur, innovatsion yondashuv, pedagogik texnologiya, muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish, STEAM yondashuvi, refleksiya, raqamli ta'lim, kelajak pedagogi, kompetensiya, ijodiy fikrlash.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI9Y2025N92>

Bugungi globallashuv, axborotlashuv va raqamli texnologiyalar asrida ta'lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri – bu bo'lajak pedagoglarda tanqidiy tafakkurni shakllantirishdir.[1; 28- b.] Chunki zamonaviy dunyo shiddat bilan o'zgarib borayotgan bir paytda, ta'lim jarayoni faqat tayyor bilimlarni o'zlashtirish bilan cheklanmay, balki mustaqil fikrlovchi, tahlil qila oluvchi, yangicha yondashuvlar taklif eta oladigan shaxslarni tayyorlashga yo'naltirilmoqda.

Tanqidiy fikrlovchi o'qituvchi — bu bilimni tahlil qilish, dalillarni baholash, muammolarni chuqur anglash va asosli qarorlar qabul qilish qobiliyatiga ega bo'lgan shaxsdir. U faqat ma'lumot yetkazuvchi emas, balki o'quvchilarda mustaqil fikrlashni shakllantiruvchi, ularni fikrlashga, tahlilga, izlanishga undovchi yo'lboshchi sifatida faoliyat yuritadi. Bunday pedagog:

- o'z kasbiy faoliyatida muammolarga ijodiy yondashadi;
- ta'lim jarayonida samaradorlikni oshiruvchi innovatsion metodlarni qo'llaydi;
- o'quvchilarning fikrini hurmat qiladi, har bir nuqtai nazarni tahlil etadi;
- zamonaviy texnologiyalar yordamida axborotni izlay oladi, tahlil qiladi va tanlaydi.

Shuningdek, tanqidiy tafakkurga ega bo'lgan o'qituvchi axborot oqimlarida yo'qolib qolmay, ularni to'g'ri saralash, baholash va o'zining pedagogik qarashlariga mos ravishda qo'llay olish ko'nikmalariga ega bo'ladi.

Shu nuqtai nazardan, kelajak pedagoglarining tanqidiy tafakkurini shakllantirish – bu nafaqat shaxsiy intellektual rivojlanish, balki butun ta'lim tizimining yangilanishi, innovatsion rivojlanishning kafolati hamdir. Zero, tanqidiy fikrlovchi o'qituvchi – bu o'z ustida ishlaydigan, yangilikka ochiq, o'quvchini faqat bilim bilan emas, balki fikrlash madaniyati bilan qurollantiruvchi zamonaviy mutaxassisdir.

Ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuvlarni joriy etish bugungi kunda nafaqat zamon talabi, balki tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning eng muhim omillaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Chunki innovatsion yondashuvlar ta'lim jarayonida o'quvchini faqat tayyor bilimlarni egallovchi emas, balki bilimni mustaqil izlovchi, tahlil qiluvchi va baholovchi faol subyekt sifatida shakllantiradi. Bunday yondashuv o'qituvchi va talaba o'rtasidagi an'anaviy "axborot beruvchi – tinglovchi" munosabatini o'zgartirib, ta'limni hamkorlikka, ijodiy izlanishga va muammoli vaziyatlarni hal etishga yo'naltiradi.

Zamonaviy pedagogika nazariyasi va amaliyotida innovatsion yondashuvlar ko'plab yangi metodik g'oyalar va texnologiyalarni o'z ichiga oladi. Jumladan, innovatsion ta'lim texnologiyalari, axborot-kommunikatsiya vositalari (AKT), STEAM yondashuvi, hamda interaktiv o'qitish metodlari tanqidiy tafakkurni shakllantirishda samarali vositalar sifatida keng qo'llanilmoqda.

Masalan, AKT asosidagi ta'lim muhirlari (masofaviy ta'lim platformalari, raqamli laboratoriyalar, sun'iy intellekt tizimlari) talabalarga mustaqil o'rganish, axborotni tahlil qilish va baholash imkonini beradi. STEAM yondashuvi esa fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika fanlarini integratsiya qilish orqali analitik va ijodiy tafakkurni uyg'unlashtiradi, bu esa tanqidiy fikrlashni tabiiy ravishda rivojlantiradi.

Interaktiv metodlar — zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas tarkibiy qismi bo'lib, ular talabalarda mustaqil va tanqidiy fikrlash, muloqot, tahlil hamda qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday metodlar o'qituvchi va talaba o'rtasida faol muloqot, hamkorlik va o'zaro fikr almashuv asosida o'quv jarayonini tashkil etishga imkon beradi.

Masalan, "Aqliy hujum" (Brainstorming) metodi talabalarning ijodiy tafakkurini rag'batlantirib, ularni muammoni yechishning turli variantlarini taklif qilishga undaydi. Bu jarayonda hech bir g'oya tanqid qilinmaydi, aksincha, har bir fikr baholanadi va umumiy yechim ishlab chiqiladi. Shu tariqa talabalar mustaqil fikrlash, muammoga turli nuqtai nazardan qarashni o'rganadilar.

"Debat" metodi esa talabalarning dalillarga asoslangan fikr yuritish, o'z nuqtai nazarini himoya qilish va muloqot madaniyatini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Bahs-munozara jarayonida talabalar bir-birining fikrlarini tinglash, tahlil qilish, asosli dalillar keltirish, shuningdek, o'z pozitsiyasini mantiqiy asoslashni o'rganadilar. Bu jarayon tanqidiy tafakkurning amaliy mashqi bo'lib xizmat qiladi.

“Fishbone” (sabab-oqibat diagrammasi) usuli muammoli vaziyatlarni chuqur tahlil qilishda, ularning sabablarini aniqlash va oqibatlarini baholashda samarali hisoblanadi. Talabalar muammo ildizini aniqlash orqali mantiqiy tafakkurni rivojlantiradi, dalillarni tizimlashtirishni oʻrganadi.

“Venn diagrammasi” usuli esa ikki yoki undan ortiq tushunchalarni solishtirish, ularning oʻxshash va farqli jihatlarini aniqlash orqali analitik fikrlashni kuchaytiradi. Bu usul talabalarni axborotni taqqoslash, umumlashtirish va tahlil qilishga oʻrgatadi.

“Loyiha asosida oʻqitish” (Project-based learning) esa tanqidiy fikrlashni shakllantirishda eng samarali usullardan biridir. Chunki bu yondashuvda talabalar real hayotdagi muammolarni oʻrganadi, yechim variantlarini ishlab chiqadi va oʻz loyihasini amaliy tarzda himoya qiladi. Loyiha jarayoni tahlil, rejalashtirish, ijodkorlik va muloqotni oʻz ichiga olgan kompleks faoliyat boʻlib, talabadan mustaqillik va masʼuliyat talab etadi.

Shu tarzda, interaktiv metodlar orqali tashkil etilgan oʻquv jarayoni talabalarni faollikka, fikrni asoslashga, dalillarni tahlil qilishga, boshqalarning fikrini hurmat bilan baholashga oʻrgatadi. Natijada, oʻquvchi yoki talaba oʻz fikriga tanqidiy yondashadi, boshqalarning qarashlarini tahlil qiladi, muammolarni koʻp qirrali nuqtai nazardan koʻra oladi va mantiqiy, asosli qarorlar qabul qilish madaniyatiga ega boʻladi.

Masalan J. Dewey, P.A. Facione va L.S. Vygotskiylarning ilmiy qarashlari va asarlari mazmunini qisqacha koʻrib chiqamiz.

J.Deweyning asarlarida tafakkur jarayonining mohiyati va taʼlimdagi rolini tahlil qiladi.

- Dewey “reflektiv fikrlash” (yaʼni oʻylangan, izchil va maqsadga yoʻnaltirilgan tafakkur) tushunchasini kiritadi.
- Inson qanday qilib muammoni anglaydi, farazlar ilgari suradi, tajriba orqali yechim topadi — shu jarayon bosqichma-bosqich tushuntiriladi.
- Dewey fikricha, taʼlimning asosiy maqsadi – mustaqil va tanqidiy fikrlovchi shaxsni shakllantirish.
- Oʻqituvchining roli — oʻquvchini tayyor javoblarga emas, fikrlashga, izlanishga oʻrgatish.[3; 45- b.]

P.A. Facionening asarlarida tanqidiy fikrlash (critical thinking) tushunchasi chuqur tahlil qilinadi.

- Muallif tanqidiy fikrlashni quyidagi koʻnikmalar yigʻindisi deb belgilaydi:
 - tahlil qilish (analysis),
 - baholash (evaluation),
 - xulosa chiqarish (inference),
 - tushuntirish (explanation),
 - metakognitsiya (oʻz fikrlashini kuzatish).
- Facione tanqidiy fikrlovchi insonni quyidagicha taʼriflaydi: “U dalillarni tahlil qiladi, sabablarni solishtiradi, xulosalarga asosli baho beradi.”
- Asarda tanqidiy fikrlashning taʼlimdagi oʻrni, qaror qabul qilish va muammoni hal etishdagi ahamiyati koʻrsatib berilgan.
- Xulosa sifatida muallif bu koʻnikmalarni har qanday sohada muvaffaqiyat kaliti sifatida taʼkidlaydi.[4; 28- b.]

L.S. Vygotskiyning asarlarida bolaning psixik rivojlanishi va taʼlim jarayonidagi oʻzaro bogʻliqlikni tahlil qiladi.

- Vygotskiy “yaqin rivojlanish zonasi” (zone of proximal development) nazariyasini asoslab beradi:
 - Bu bola mustaqil bajara oladigan ish bilan katta yordamida bajara oladigan ish orasidagi masofa.
- Asarda nutq va tafakkur rivoji, o’qituvchi bilan o’quvchi o’rtasidagi muloqotning psixologik mexanizmlari yoritilgan.
- Vygotskiy ta’limni ijtimoiy jarayon sifatida talqin etadi — ya’ni bilimlar muloqot orqali o’zlashtiriladi.
- Shuningdek, motivatsiya, e’tibor, xotira, emotsiya kabi psixologik jarayonlarning o’qitishdagi roli ko’rsatilgan.[5; 56- b.]

Shunday qilib, ta’lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni joriy etish — bu faqat texnik yangilik emas, balki tafakkur, o’qitish falsafasi va o’quvchi shaxsini shakllantirish jarayoniga yangicha qarash demakdir. U tanqidiy fikrlash madaniyatini rivojlantirish orqali kelajak pedagoglarining mustaqil, ijodkor va mas’uliyatli shaxs sifatida shakllanishiga zamin yaratadi.

1. Tanqidiy tafakkur tushunchasi va uning pedagogik mazmuni

Tanqidiy tafakkur (critical thinking) – bu insonning ma’lumotni chuqur tahlil qilish, dalillarni baholash, mantiqiy xulosalar chiqarish hamda qarorlarni asoslash jarayonidir. Pedagogik nuqtai nazardan tanqidiy tafakkur — bu o’qituvchining mustaqil fikrlash, tahlil qilish, asosli qaror qabul qilish va innovatsion g’oyalarni ilgari surish qobiliyatidir.

Kelajak pedagogi uchun bu kompetensiya quyidagi jihatlarida muhimdir:

- O’quvchilarda ijodiy va mantiqiy fikrlashni rag’batlantirish;
- Ta’lim jarayonida muammoli vaziyatlarni tahlil qilish;
- Ta’lim texnologiyalarini tanlashda asosli qarorlar qabul qilish;
- O’z faoliyatini tanqidiy baholash va doimiy takomillashtirish.

Tanqidiy fikrlash — bu shunchaki tanqid qilish emas, balki mantiqiy tahlil, ishonchli dalillarga tayangan holda xulosa chiqarish madaniyatidir. Shu boisdan, uni pedagogik jarayonning markaziy komponenti sifatida rivojlantirish dolzarb masala sanaladi.

2. Innovatsion yondashuvlarning nazariy asoslari

Innovatsion yondashuv – bu ta’lim jarayoniga yangicha fikrlash, zamonaviy texnologiyalar va interaktiv metodlarni joriy etish orqali o’qitish samaradorligini oshirish jarayonidir. Innovatsion pedagogika nazariyasida bu yondashuv konstruktivizm, kompetensiyaga asoslangan ta’lim, hamda shaxsga yo’naltirilgan o’qitish tamoyillariga tayangan holda shakllanadi.

Tanqidiy tafakkurni rivojlantirishga xizmat qiluvchi innovatsion yondashuvlarga quyidagilar kiradi:

1. Muammoli ta’lim — o’quvchilarni fikrlashga, tahlil qilishga undaydigan muammoli vaziyatlar yaratish.
2. Loyiha asosida o’qitish (Project-Based Learning) — o’quvchilarni real muammolarni yechishga yo’naltiradi.
3. STEAM yondashuvi — fan, texnologiya, muhandislik, san’at va matematika integratsiyasi orqali mantiqiy va ijodiy fikrlashni uyg’unlashtiradi.
4. Raqamli ta’lim muhitlari — onlayn platformalar, simulyatsiyalar, sun’iy intellektdan foydalanish orqali mustaqil tahliliy faoliyatni rag’batlantiradi.

3. Kelajak pedagoglarida tanqidiy tafakkurni shakllantirish bosqichlari

Bo'lajak pedagoglarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirish tizimli yondashuvni talab etadi.

Quyidagi bosqichlar samarali metodika sifatida qaraladi:

1. Motivatsion bosqich — talabalarda tanqidiy fikrlashning ahamiyatini anglash, fikrlashga qiziqishni shakllantirish.
2. Tahliliy bosqich — mavjud bilimlarni tahlil qilish, dalillarni solishtirish, mantiqiy izchillikni o'rganish.
3. Kreativ bosqich — yangi g'oyalar ishlab chiqish, muammolarga noodatiy yondashuvlarni izlash.
4. Refleksiv bosqich — o'z fikrlarini baholash, natijalarni tahlil qilish, o'z-o'zini rivojlantirish.

Bu jarayonda o'qituvchi yo'l boshchi, tashkilotchi va motivator sifatida ishtirok etadi.

Tanqidiy tafakkur rivojlanishi uchun talabalarda mustaqillik, ijodkorlik, tahliliy fikrlash hamda refleksiya madaniyatini shakllantirish zarur.

4. Innovatsion ta'lim texnologiyalarining amaliy qo'llanilishi

Tanqidiy tafakkurni rivojlantirishda quyidagi innovatsion metodlar va texnologiyalar o'z samarasini bermoqda:

- Debatlar va bahs-munozaralar — talabalarda dalillar asosida fikr bildirish, o'z nuqtai nazarini himoya qilish ko'nikmasini rivojlantiradi.
- "Klaster", "Aqliy hujum", "Venn diagrammasi" kabi grafik metodlar — tahliliy fikrlashni vizuallashtiradi.
- Gamifikatsiya (o'yinlashtirish) — raqamli vositalar orqali o'rganish jarayoniga motivatsiya qo'shadi.
- Virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar — eksperiment va tahlilni real muhitga yaqinlashtiradi.
- Refleksiya mashg'ulotlari — o'z fikrini tahlil qilish va baholash madaniyatini shakllantiradi.[2; 67- b.]

Ushbu metodlar o'qituvchidan ijodkorlik, texnologik savodxonlik va pedagogik moslashuvchanlikni talab etadi. Natijada, bo'lajak pedagoglar o'z faoliyatida tanqidiy fikrlashni asosiy professional kompetensiya sifatida qo'llay oladi.

5. Tanqidiy tafakkurni baholash va natijadorlik mezonlari

Tanqidiy tafakkur darajasini baholash uchun quyidagi mezonlardan foydalanish mumkin:

- Muammoni aniqlash va tahlil qilish qobiliyati;
- Dalillarni solishtirib, asosli xulosa chiqarish;
- Mustaqil qaror qabul qilish va uni himoya qilish;
- Innovatsion g'oyalarni ilgari surish;
- Reflektiv fikrlash va o'z faoliyatini tahlil qilish.

Pedagogik monitoring, portfoliolar, loyiha ishlari va test baholash tizimlari orqali tanqidiy tafakkur darajasi aniqlanadi. Bu esa o'qituvchi tayyorlash sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda tanqidiy tafakkur – zamonaviy pedagogning eng muhim professional sifatlaridan biridir. Uni rivojlantirish uchun innovatsion ta'lim texnologiyalari,

muammoli yondashuv, loyiha asosida o'qitish, raqamli platformalar va refleksiya metodlari muhim ahamiyat kasb etadi.

Kelajak pedagoglarining tanqidiy fikrlash qobiliyatini shakllantirish orqali biz:

- mustaqil fikrlovchi,
- tahliliy yondasha oladigan,
- zamonaviy texnologiyalarni ongli qo'llay oladigan,
- ijodkor va innovatsion shaxsni tayyorlaymiz.

Shunday qilib, tanqidiy tafakkur — bu faqat o'qituvchi malakasi emas, balki butun ta'lim tizimining intellektual rivojlanish darajasini belgilovchi asosiy ko'rsatkichdir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim sifatini oshirish va innovatsion faoliyatni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3775-son qarori, 2018-yil.-28 b
2. Hasanov A., Karimova N. *Innovatsion ta'lim texnologiyalari*. Toshkent, 2021.-67 b
3. Dewey J. *How We Think*. Boston, 1933.-45 p
4. Facione, P. A. *Critical Thinking: What It Is and Why It Counts*. 2015.-28 p
5. Vygotskiy L.S. *Pedagogik psixologiya*. Toshkent, 2010.-56 b

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/9 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).